

Yayın Geliş Tarihi: 27.06.2022

Yayına Kabul Tarihi: 29.11.2022

Bu makale için önerilen kaynak gösterimi (Chicago 17. Sürüm):
Dişlioğlu, İlnur. "Japonya'dan Bir Mektup Stratejik Suskunluk: Ermenilerin Sessizliği."
Ermeni Araştırmaları, Sayı 72 (2022): 133-135.

Kitap Tahlili

JAPONYA'DAN BİR MEKTUP STRATEJİK SUSKUNLUK: ERMENİLERİN SESSİZLİĞİ

(A LETTER FROM JAPAN, STRATEGICALLY MUM:
THE SILENCE OF ARMENIANS)

İlnur DİŞLİOĞLU*

Kitap Adı: Japonya'dan Bir Mektup, Stratejik Suskunluk: Ermenilerin Sessizliği

Yazar: Iver Torikian

Yayınevi: Terazi Yayıncılık

Yayın yeri: Ankara

Dil: Türkçe

Sayfa Sayısı: 42

ISBN: 987-605-69199-8-5

"Biz Ermeniler; Fransız ordusunun desteğiyle 1919 yılında Türkiye'yi işgal edip, çok sayıda katliam gerçekleştirerek bunun karşılığını vermişiz. Özellikle Oltu ilçesinin ciddi derecede

* ORCID: 0000-0003-0756-6464
AVİM Uygulamalı Eğitim Programı Katılımcısı

yağmalanmış olduğu anlaşılıyor. Tüm Türk tarihçilerin bildiği üzere, Atatürk'ün milliyetçi ordusunu Ermenistan'a saldırmaya mecbur bırakan Avrupa hükümetlerinin herhangi "oyalanması" değil — bu saldırıların. Ancak Batılıların çoğunluğu, özellikle Amerikalılar; gerçeği araştırmak yerine, Balakian'ın ve diğer Ermenilerin hikayelerini kabul etme eğilimindedir. Bu; Türkiye'nin halkı için hem üzücü hem de haksız bir durum.¹"

İncelemede bahsedeceğimiz kitap, Iver Torikian tarafından kaleme alınan mektupların birleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Torikian Türkiye'de doğan Ermeni asıllı bir baba ve Alman asıllı bir anne tarafından ABD'de doğmuştur. 2021'de AVİM'e Ermeni asıllı akademisyenlerin ve Ermeni halkının Ermenistan-Türkiye ilişkileri hakkında inandıkları yanlışları öne sürmek ve tarih hakkında doğruları ortaya çıkarmak için bu mektupları göndermiştir. Şu an Japonya'da ikametgah etmekte olup İngilizce öğretmenliği yapmaktadır.

Iver Torikian'ın kaleme aldığı mektuplar bir çözümlene niteliğinde (?) olmakla beraber mektupların içinde bazı hatıralarını ve çeşitli Ermeni akademisyenlerin ele aldıkları eserler hakkında yaptığı yorumlar bulunmaktadır. Mektuplar beş bölümden oluşmakla beraber ilk bölümde Ermenilerle yaşadığı çeşitli anıları anlatıp Ermeniler hakkında çözümlenmeler yapmakta sonraki dört bölümde ise çeşitli Ermeni akademisyenleri ve onların eserlerini incelemektedir. Torikian'ın genel diline baktığımızda ise kendisi Ermeni halkının Türkiye'ye yaptığı haksızlıkları öne çıkarmaya çalışmaktadır. Torikian Ermeni halkının 1. Dünya Savaşı sırasında çektiği acıları kabullenmekte ancak bu sırada sadece Ermenilerin değil Türk halkının da çokça acı çektiğini belirtmektedir. İleriki bölümlerde Ermeni akademisyenleri incelerken bu konunun üzerinde bolca durduğunu gözlemleyebiliriz.

Kitabın beş bölümden oluştuğundan bahsetmiştik. İlk bölüm bahsettiğimiz gibi Torikian'ın hayatı hakkında kısa bilgiler vermesi ve Ermeniler hakkında yaptığı yorumlardan oluşmaktadır. Bölümde aile üyelerinin ve bazı Ermeni komşularının Türkiye hakkında yaptığı haksız yorumlardan bahsetmektedir. Örneğin, Kanada'da yaşayan bir kuzenin yanındayken, kuzeninin şu şekilde bir yorum yaptığına şahit olmuştur: "Yahudiler küçük farelerdir. Türkler ise sıçandır."² Bölümün ileriki kısımlarına baktığımızda Türkiye-Ermenistan arasındaki düşmanlığın daha çok Türklere zarar verdiğini belirtmiş, Ermeni halkının Türkiye'ye karşı uyguladığı yanlış düşmanlığın Türk hükümetini

1 Iver Torikian, Japonya'dan Bir Mektup Stratejik Suskunluk: Ermenilerin Sessizliği, Terazi Yayıncılık, Ankara, 2021, s.21

2 Torikian, 4

uluslararası alanda zarara soktuğunu belirtmiştir. Bu sebeplerden ötürü ise bu mektupları yazmaya karar verdiğini belirtmiştir.

İkinci bölüme baktığımda ise çeşitli Ermeni yazarlar hakkında incelemelere başladığını gözlemleyebiliriz. Yazısına Khatchadourian'ın *The New Yorker* makalesiyle başlamış ve makalenin yazarı hakkında gerçeği çarpıttığı yorumu yapmıştır. Makale hakkında; “*Makalenin The New Yorker* kadar prestijli bir dergide yer almış olması beni hala şaşırtıyor. Batılılar tarafından yalnızca böylesi yazılar okunduğu zaman tarih muazzam ölçüde çarpıtılmış oluyor.”³ Bu makale üzerinden Ermeniler kadar da Türklerin de acı çektiğini belirtmiştir. Bölümün ilerleyen kısımlarında Meline Toumani'nin yazdığı “Bir Varmış Bir Yokmuş” kitabından bahsetmektedir. Toumani hakkında Türkleri olumlu bir şekilde açıkladığını söylemiş ve doğruları yazmasına rağmen kitabının Ermeni medyası ve Ermeni halkı tarafından dışlandığını üzülenek belirtmiştir.

Üçüncü bölüme geçtiğimizde ise ilk olarak Hınçak ve Taşnakların Ermeni medyasında görüldüğü kadar masum olmadığını anlatan bazı kanıtlar sunmuştur. Bu kanıtları ise California üniversitesi tarafından yayınlanan *The Armenian Revolutionary Movement* kitabından sunmuştur. Bölüme genel bir bakış sunduğumuzda 1. Dünya Savaşı sırasında Ermenilerin uyguladığı şiddet eğilimlerini doğru şekilde sunan Ermeni yazarların Ermeni diasporası tarafından reddedildiği yorumunu öne çıkarmaktadır. Buna örnek olarak ise şu yorumu yapmaktadır: “Ne yazık ki Suny'nin ve diğer daha tarafsız Ermenilerin çalışmaları halk arasında fazla okunmuyor ve tartışılmıyor, kitaplarının ise çok düşük düzeyde tanıtımı yapılıyor.”⁴ Bölümün sonunda Torikian çoğu Ermeni yazarların genel olarak gerçeği gizli tuttuğu ve olaylar hakkında sessiz kaldığını belirtmektedir.

Dördüncü ve beşinci bölüme baktığımızda ise Torikian'ın Ermenistan ve Türkiye tarihi hakkında daha fazla araştırma yaptığını gözlemliyoruz. Önceki bölümlerde olduğu gibi Ermeni yazarlar hakkında yorumlar yapmış ve Ermenistan-Türkiye ilişkilerinin düzelmesi için Ermeni halkının kininden vazgeçmesi gerektiğini belirtmiştir.

Yazarın kaleme aldığı mektupların türü “açık mektup”tur. Akademik yazılar için uygun bir mektup örneğidir. Ermenistan ve Türkiye hakkında araştırma yapacak insanlar için aydınlatıcı bir mektup derlemesidir.

3 Torikian, 10

4 Torikian, 19